

ročník 21 regionálny mesačník číslo 12 december 2011

Rech radosť a šťastie vládne u Vás doma,
nech obchádza Vás smola.
Rech pohoda vládne za Vianočným stolom,
nech láska prevláda nad nemilým slovom.
Radostné prežitie sviatkov Vám želá kolektív pracovníkov
ROS v Lučenci

PREDSTAVUJEME MESTÁ A OBCE NOVOHRADU

NOS Lučenec v rámci monitoringu miest a obcí regiónu uvádza cyklus „Predstavujeme mestá a obce Novohradu“. Ide o reportáže zamerané na oblasť miestnej kultúry. Pokračujeme obcou: **UTEKÁČ**

Utekáč

História: Prvá písomná zmienka o obci sa zachovala v záznamoch Banského štátneho archívu v Banskej Štiavnici z roku **1593**. Miestne pomenovanie Utekáč sa dostalo do povedomia pravdepodobne podľa zaujímavej historickej udalosti, údajne cez túto dolinu „utekal“ pred Tatármi sám uhorský kráľ Belo IV. po porážke pri rieke Slaná (12.4.1241). Pôvodný názov osady bol **Új-Antalvölgy**, čiže Nová Antonová dolina a terajší názov **Utekáč** sa používa od r. 1919. História obce je neoddeliteľne spätá so sklárskou výrobou. Výrazný rozvoj obce nastal príchodom grófa **Antona Forgáča**, ktorý r. **1787** otvoril skláreň v Utekáči, na budúci rok to bude 225. výročie (sklárskeho odborníka J. Bárta síce tvrdí, že skláreň v Utekáči vznikla roku 1824).

Gróf Forgáč priviedol kvalifikovaných sklárov, najmä bavorských Nemcov a lužických Srbov, ale boli to aj rodiny sklárskych majstrov z Maďarska, Čiech a Moravy. Dokazujú to náhrobné kamene na cintoríne a ešte aj dnes vyskytujúce

Náš mesačník **REKUS** čiže regionálny kultúrny spravodajca získal **MIMORIADNU CENU MESAČNÍKA NÁRODNÁ OSVETA** za rozvíjanie miestnej a regionálnej identity a zvyšovanie kultúrnohistorického vedomia obyvateľov obcí a miest Novohradského regiónu. Cenu sme získali v rámci celoslovenskej súťaže obecných, mestských, regionálnych, kultúrno - informačných a kultúrno-turistických novín a časopisov **MIESTNE NOVINY 2011**. Slávnostné vyhlásenie výsledkov 3. ročníka sa uskutočnilo v piatok **4. novembra 2011** v budove Slovenského syndikátu novinárov na Župnom námestí v Bratislave. Odborná porota vyberala z viac ako 330 súťažných novín a udelila 24 novínám a časopisom zaradeným v šiestich súťažných kategóriách 19 umiestnení v 1. až 3. poradí, dve čestné uznanie a mimoriadne ceny Ministerstva obrany SR, generálneho riaditeľa Národného osvetového centra a mesačníka **Národná osveta**. Členmi odbornej poroty boli zástupcovia organizátorov a odborných garantov súťaže, ktorými sú: **Národná osveta s garanciou Národného osvetového centra, Slovenský syndikát novinárov, Katedra žurnalistiky Filozofickej fakulty UK v Bratislave, Združenie miest a obcí Slovenska a Obecné noviny**. Tretí ročník súťaže **Miestne noviny** sa uskutočnil v spolupráci s Fakultou masmédií Paneurópskej vysokej školy a s mediálnou podporou Tlačovej agentúry SR. **V súvislosti so získaním ocenenia sme požiadali o vyjadrenie niektorých našich čitateľov, ich názory uverejňujeme na str. 2**

Pokr. zo str.1 ... sa nemecké priezviská. Vytvoril také podmienky, ktoré mnohí prirovnávali k Baťovi. Sklársky priemysel nielen vybudoval a preslávil Utekáč, ale zachovali sa aj viaceré typické **zvyky** sklárov. Jedným z nich bolo **klepanie** - budenie sklárov, ktoré gróf Forgáč zaviedol - miestny šmelcír po natavení skloviny prechádzal sklárskou kolóniou a klepaním na liatinu zvolával sklárov do práce. Táto tradícia známa ako „**Felez**“ pretrvala viac ako 100 rokov. So životom sklárov súviselo mnoho **zvykov**, spomenieme napr. slávnostné „**pochovávanie**“ svetla na Jozefa (19.3.) alebo „**Sklársky kermes**“ - martinské hody, zvyk pochádzal z doby, keď sezóna končila výhasom v peciach na Martina (11.11.). V Utekáči boli známi „**Pľuckári**“ (*Pľúce boľi banki s dlhým hrdlom. Hutníci z Utekáča to virábalí. Každí hutník mau jednu uloženú pri peci a pri robote s toho pili vždy pivo-sedmičku*). Pri sklárskych peciach sa stretávali celé rodiny, príbehy a obyčaje sa rozprávaním uchovávali. Práve preto si sklárstvo zaslúži viac pozornosti, aby sme ho aspoň takto priblížili, ale celkom isto sa mu budeme podrobnejšie venovať v niektorých ďalších číslach.

Zo začiatku išlo o výrobu žltého tabuľového skla, neskôr sa zaviedla nová technológia bezfarebného skla. Ďalšími majiteľmi sklárni boli: od r. 1824 **Gustáv Pichler** a od roku 1865 sa stal vlastníkom jeho zať **Štefan Kuchynka**. Založil továrenskú ľudovú školu v roku 1859, zaviedol tiež vlastné peniaze - **VEXLE**, za ktoré si robotníci mohli nakúpiť tovar len v jeho obchodoch. Vysokú prosperitu vtedajších sklárni dokazujú rôzne aktivity, napr. v roku 1889 „**Utekáčska sklárska spoločnosť**“ zahájila výstavbu gymnázia v Rimavskej Sobote, ktorá bola ukončená v roku 1892.

Pokál v troch farbách s nápisom v preklade: „Ako pamiatku na zhromaždenie Prírodovedeckej spoločnosti v auguste roku 1842 venuje mestu Banská Bystrica Anton Pichler z Utekáča v stolici Gemersko-malohontskej“.

Starší syn Štefana Kuchynku - Gejza, zaviedol ako prvý v Uhorsku výrobu lisovaného skla v roku 1881. Utekáčska sklárňa bola známa v celom Rakúsku-Uhorsku. Pracoval tu výtvarník Štefan Šovanka. Jeho diela získali v roku 1904 **zlatú medailu na Svetovej**

výstave v americkom St. Louis, r. 1906 taktiež **zlatu** v Miláne za dekorované úžitkové sklo. Štefan Šovanka po odchode z Utekáča vybudoval v Rumunsku sklárňu v meste Biscad. Ešte do 30.11.1998 fungovala známa **Clara** preslávená výrobou termosiek, žiaľ dnes vyzerá takto.

Niektoré názory našich čitateľov...

Vážení priatelia v redakcii časopisu REKUS, dovoľte mi, aby som Vám srdečne pogratalovala k výbornému oceneniu Vášho regionálneho mesačníka. Ako Vaša krajanka, mám z neho úprimnú radosť a viem, že si ho plne zaslúžite. Pretože pochádzam z tohto regiónu - som rodáčkou z Utekáča a manžel pochádza z Kokavy

Kokavy nad Rimavicou - vždy ma poteší nové číslo REKUS-u, ktoré mi spoľahlivo zasiela pán Abelovský. Žijem už mnoho rokov v Prahe, kde sa venujem, okrem iného, aj prezentovaniu slovenskej kultúry v ČR. Rada nachádzam nové typy a inšpiráciu i prostredníctvom médií a jedným z nich je i REKUS.

„Predstavujeme mestá a obce Novohradu“ je moja najobľúbenejšia rubrika, ktorú si vždy pozorne prečítam a podozvedám sa z nej o histórii, osobnostiach, kultúre i súčasnosti predmetnej obce. Viem koľko to dá práce dať dohromady takýto súborný materiál a preto oceňujem prácu redaktorov.

Rada si pozriem aj galériu osobností z pera Dr. Františka Mihályho. Mimochodom s ním pripravujeme v Prahe koncert speváckeho zboru z Lučenca v budúcom roku. No a v kalendáriu kultúrnych udalostí sa dozviem, na čo sa mám ísť pozrieť pri mojej prípadnej návšteve rodného kraja. Máme doma síce predplatené aj Novohradské noviny MY, ale tie sú orientované iným - bohužiaľ viac bulvárnym smerom. Naviac elektronická forma Vášho časopisu je omnoho praktickejšia a účinnejšia.

Prajem Vám i naďalej dobré témy, úspechy i ocenenia, veľa vďačných čitateľov. Želám všetko dobré a požehnané nachádzajúce sviatočné dni čitateľom aj celému redakčnému kolektívu.

Janka Haluková, Presbyterka Slovenského evanjelického a.v. cirkevného zboru v Prahe a tajomníčka Spoločnosti Jána Kollára v ČR

K časopisu REKUS som sa prvýkrát dostal náhodou iba nedávno. Bol to pre mňa príjemný objav, hoci Lučenec a Novohrad je môj rodný kraj. Obsahová pestrosť periodika a jeho pohotovosť je obdivuhodná, lebo pozerám sa do tiráže - má len jedného redaktora. Hneď pri prvom pohľade naň ma udivili ešte dve veci, že má za sebou už 21 ročníkov a že vychádza

mesačne. Nuž je to už zrejme "osvedčená značka". Encyklopedické články o jednotlivých obciach Novohradu aktualizované najnovšími informáciami z týchto dedínok podľa mňa môžu spokojne poslúžiť ako pramenný materiál. O medailónoch osobností regiónu možno povedať to isté. Informácie o kultúrnych podujatiach - uskutočnených a pripravovaných - a programy kultúrnych aktivít na najbližšie týždne svedčia o tom, že buď je redaktor mimoriadne akčný a vie si to pozháňať, alebo že organizátori podujatí vidia význam dávať o sebe vedieť na stránkach tohoto časopisu. A to je preň dobré vysvedčenie. No a nakoniec uznanie pre redaktora: keď som mu dával do pozornosti pár kultúrnych zaujímavostí z Novohradu, ktoré sa ku mne tak povediac priplietli, fundovane mi na to zareagoval, že to má už dávno zmapované...

Pokr. str. 3

Pokr. zo str 2

Z kultúrnych pamiatok a pamätihodností si zaslúži pozornosť **kaštieľ grófa Forgáča** (1800) a **kaplnka sv. Antona Paduánskeho** (1824), slúžiaca aj ako hrobka rodu Kuchynkovcov – majiteľov sklárni.

Vedľa sa nachádza **drevená zvonica** z r. 1824.

V miestnych častiach Drahová a Havrilovo sa tiež nachádzajú zaujímavé **kaplnky**.

Počas II. svetovej vojny a SNP na území obce prebiehali ťažké boje. Udalosti tohto obdobia pripomína **pamätník padlých** v miestnom parku a údolie **Nikolaja Chmelnického** s tromi pamätníkmi.

Prvým režisérom divadelného krúžku bol **Jaroslav Pavlík**, ktorý v Utekáči nacvičil v roku 1920 prvú divadelnú hru „Už sú všetci v jednom vreci“. Divadlo bolo významným nositeľom kultúry, čo dokazuje aj postavenie javiska v sále miestneho hostinca. Dodalo ho firma z Přerova spolu s kulisami pre 16 premien. V úlohách režisérov neskôr pokračovali: Miloslav Lahúlek, Štefan Bobro, Jozef Slezáček, Jindřich Videnský, Peter Bolha, Mária Rošková, Karol Kramiec, Elena Graunerová a Jaroslav Dekanovský.

V minulosti si svoj spoločenský život sklári starostlivo chránili, napr. začiatok fašiangov v Utekáči ohlasovala dvojica komikov známa ako „Juli a Venclo“. Tvorili ju Július Matzenauer a Václav Petráš a stali sa symbolom začiatku neviazanej fašiangovej zábavy. Novodobá história Utekáča, ako **samosprávnej obce**, začala **1. januárom 1993**, čiže 400 rokov od prvej písomnej zmienky. Dovtedy bola obec len časťou Kokavy nad Rimavicou.

„**Samá ochota**“ bol názov divadelného ochotníckeho súboru - dospelých a založila ho 17.1.1996 **Zuzana Jardekyová**, rod. Haluková po 33 ročnej odmlke divadla. Už v roku založenia uviedli hru L. N. Jégé „**Krpčky svätého Floriána**“. V roku 1998 sa na krajskej prehliadke – Zochova divadelná Revúca umiestnili na 3. mieste. V r. 1998 sa s hrou M.C. Saavedru „**Medzihry**“ zúčastnili viacerých festivalov a celoslovenskej prehliadky Divadelné Šurany. V roku 2002 s hrou Jozefa Polievku „**Život**“ získali opäť viacero ocenení, napr. prvé miesto na 28. ročníku Zochovej divadelnej Revúcej.

Súčasnoscť:

Obec má 1028 obyvateľov. K Utekáču patrí až 9 miestnych častí – osád: Salajka, Drahová, Havrilovo, Dlhá Lúka, Ďurkovka, Bánik, Nad Rimava, Lichý Potok a Cisársko.

Pokr. str.4

Niektoré názory našich čitateľov... pokr. zo str. 2

Z toho všetkého mi logicky vyplýva, že udelenie celoslovenského ocenenia to-muto periodiku bolo zaslúžené. Blahoželám a do budúcnosti prajem veľa zdu!

Milan Gonda, odborný pracovník
Slovenského literárneho ústavu
MS v Martine

Znovu sa potvrdila stará známa pravda, že „doma nie je nikto prorokom“, pretože REKUS sa na regionálnej úrovni prijímal celé roky tak nejako samozrejme.

Dostávali ho miestne

samosprávy, školy a jednotlivci, pričom jeho prínos pre miestnu kultúru a tým aj celý región dokázali oceniť až odborníci na celoštátnej úrovni. Ocenenie ma veľmi potešilo. Pretože, dovoľte mi celkom neskromne, ale pri všetkej úcte poznamenať, že REKUS považujem tak trochu aj za svoje dieťa. Pravda, vtedy bol štvrtročník Viem, koľko práce je za získaním a publikovaním informácií z regiónu, a pritom sa neopakovať. V súčasnosti, keď vychádza mesačne, je to ešte náročnejšie..

REKUS je zrkadlom našej regionálnej kultúry, je dôkazom toho, že napriek zlej finančnej situácii miestna kultúra žije, aj keď sú podujatia niekedy skromnejšie. Organizátori sa snažia hľadať a využívať rôzne zdroje, ktoré majú k dispozícii, aby potešili svojich občanov a vniesli trochu radosti do ich neľahkého života. Verím, že napriek nepriazni tejto doby, ktorá kultúre v miestnych podmienkach nie je veľmi

naklonená, sa bude kultúre v regióne dariť, aby bol REKUS vždy zaplnený článkami diania v našich mestách a obciach.

Srdečne gratulujem Novohradskému osvetovému stredisku, redaktorovi M. Abelovskému a všetkým, ktorí majú svoj podiel na tomto veľkom úspechu.

Jarmila Siváková,
bývalá dlhoročná redaktorka REKUS-u,

Starostkou obce je **Zuzana Palašová**. Podľa jej slov okrem okolitej, nádhornej prírody, v osade Salajka sa nachádza zachovaná pôvodná architektúra – fínske drevené domy.

Utekáč patrí do mikroregiónu Sinec-Kokavsko a je členom miestnej akčnej skupiny MAS Malohont.

Kultúrneho pracovníka v obci nemajú, ale túto oblasť dokonale mapuje pracovníčka OÚ **Ľubomíra Šajgaliková**. Knižnica sa nachádza v priestoroch školy. Kronikára toho času obec nemá, je to škoda nakoľko aktivitami sa obec doslova „hemží“.

Obecný úrad sídli v budove **kultúrneho domu**. Kruhovité prízemie tejto stavby bolo vybudované v roku 1900 pre účely kaviarne s tanečnou sálou. V roku 1946 bola pristavaná časť kinosály a r. 1958 dostal dnešnú podobu. Nachádza sa tu divadelná sála s kap. 130 miest, bývalú kinosálu zrekonštruovali a priestory využili na klubové činnosti (stolný tenis...)

Úžasné aktivity tu predvádzajú „**Super telá**“, tak sa nazvali ženy, ktoré cvičia každý utorok a štvrtok pod vedením Mgr. Skrutekovej a Aleny Štromajrovej. V obci sa však toho deje oveľa viac. Utekáč preslávilo trio výrobcov fujár a fujaristov **Kubincovcov**, z ktorých Martin býva v Poltári a na budúci rok oslávi okrúhle jubileum. Ako výrobca drevených hračiek je známy **Peter Šuniar**. Ďalším ľudovým remeselníkom je **Peter Laššák**. Vyrába z kože - opasky, pastierske kapsy a biče, t.č. žije v Detve. Veľmi veľa sa deje v divadelnej oblasti. Donedávna fungovali až tri kolektívy – žiacky, mládežnícky a dospelý.

DDS Budíček pri ZŠ vedie A. Štromajerová a pravidelne sa nielen zúčastňuje

súťaží, ale aj vyhráva a získava mnohé ocenenia. „**Samá ochota**“ dnes už žiaľ neexistuje. Utekáčania nezaváhali a založili súbor, ktorí nazvali „**Žiadna neochota**“, vedie ho Mgr. Martina Piniová.

O obci bolo vydaných niekoľko publikácií najmä s dôrazom na sklárstvo, ale obec vydáva vlastný **kalendár**, v ktorom uverejňuje fotografie z obecných akcií a plán **podujatí**. Tých sa v obci koná viac než dosť.

Už tradične prvou býva **Novoročný pochod** z Lomu nad Rimavicou do Utekáča. Dôstojne si pripomínajú oslobodenie obce pietnou spomienkou a položením venca pri pomníku padlých.

Nasleduje **Ples rodákov, Fašiangový sprievod masiek** spojený s pochovávaním basy, MDŽ.

Tradičný turistický výstup rodičov s deťmi na Pasiečky, pri príležitosti skončenia 2.sv. vojny, sa koná 8.mája a je spojený so súťažami pre deti aj dospelých.

Nejde len o bežné súťaže, nakoľko „**Hod šajtou**“ je disciplína určená ako ženám tak i mužom. Obidvom pohlaviam je určená aj súťaž v „**preťahovaní**“, pochopiteľne lanom. Deti skáču vo vreciach, chodia na choduliach a pod. Práve toto kombinované podujatie dokazuje, že oslavy víťazstva nad fašizmom je možné pripraviť aj iným, nenúteným spôsobom.

V letných mesiacoch sú to prázdninové hry, výlety, súťaž Dobrovoľného hasičského zboru „**O pohár starostky obce**“ spojená s oslavou SNP a vatrou, posledné sa konali 18.6.2011 a boli spojené s oslavami 110. výročia založenia DHZ.

Vždy na jeseň organizujú **Dni obce**, 10. októbra 2009 v rámci týchto osláv odhalil prezident SR Ivan Gašparovič monument, ktorý pripomína slávnú históriu sklárstva v Utekáči. Autorom krovej postavy sklára – fúkača v životnej veľkosti so sklárskou píšťalou je Andrej Líška z Veľkej Vsi. Súčasťou monumentu je aj päť pieskovcových blokov, v ktorých je vytesaná história sklárni v rokoch, dátumoch a udalostiach. Monument odhalili pri 222. výročí založenia sklárne a podľa vyjadrenia starostky obce Zuzany Palašovej chceli dôstojným spôsobom pripomenúť začiatky sklárskej tradície. Známu akciou je tzv. „**Utekáčska horská tridsiatka**“, tento turistický pochod zo Skorušinej cez Vepor do Utekáča už v regióne poznajú, koná sa vždy prvý októbrový víkend a tohto roku to bol už 30. ročník. Spomenieme ešte súťaž o najkrajšieho šarkana, posedenie s dôchodcami, slávnostné prijatie jubilantov, vianočný program, výstavy a pod.

Vysvätenie **kríža na Jaseninke** sa konalo 9. júla 2011 a dali ho postaviť rodáci z tejto časti.

Pokr. zo str. 4:

V októbri, konkrétne 16.10. navrátili sošku a zrekonštruovali **Kaplnku sv. Vendelína** v Drahovej, dal ju postaviť r. 1913 roľník Martin Bystriansky s manželkou Annou.

Ani sa to nezdá, ale podujatí je naozaj veľa.

Utekáčania však začínajú aj nové aktivity, takou bol aj 1. ročník **Majstrovstiev sveta v pečení toční**, konali sa 22.10. v rámci podujatia „Súťaž celá dedina“. Súťažilo 8 družstiev a každé malo pripraviť točne z 1 kg zemiakov. A takto chutili aj tým najmenším...

V obci je aktívnych viacero organizácií:

- **Klub slovenských turistov**, vedie ho František Štromajer. Eviduje viac ako 50 členov, okrem našich lokalít, zdolali Alpy... Dokonca aj dvojvrh na Kriváni bol vyrobený v Utekáči a oni ho tam aj osadili....

- ZO SZPB – predsedom je Ján Strmeň, organizujú 1. májový pochod z Drahovej na Strojár.

- Dobrovoľný hasičský zbor pod vedením Miroslava Červenku sa zúčastňuje súťaží, majú družstvá detí aj dospelých.

- TJ Iskra vedie Ing Ivan Šáli a koncom júna organizujú futbalový turnaj "Memoriál Ondreja Vargica".

Z Utekáča pochádza aj maličiar **Dušan Kubinec**, bývalý riaditeľ Domu MS v Lučenci. A nadšenec **Milan Pupala**. Tento vedie historický krúžok pri ZŠ a objavil 17.4.2011 stratené Staroslovanské hradisko, ktoré bolo zničené r. 1241 taktármi pri porážke uhorského kráľa Belo IV. Zmeral a zakreslil ho, tento náčrt sa nachádza na tabuli v ZŠ.

Na Jaseninke v Drahovej sa narodil maliar **Julo Turoň**, žijúci v Bratislave. Ale práve na tohtoročnom festivale Koliesko v Kokave nad Rimavicou mal výstavu, ktorú nazval OBRAZY/NÁVRATY. Dušou celého kultúrneho diania, zdôraznila pani starostka, bola dlhé roky učiteľka **Viera Muchová**, manželka riaditeľa školy Eduarda Muchu. Práve oni vymysleli súťaž „O zlatú guľôčku“. Chvalabohu táto súťaž v ľudovom speve detí sa organizuje ešte aj dnes, organizátorom je NOS, výberové kolá sa konali práve nedávno, v dňoch 24.-25.11.2011. Obec zverejňuje informácie aj prostredníctvom webovej stránky – www.utekac.sk, ale v blízkosti OU sa nachádza informačná tabuľa mikroregiónu.

Zdroj: **Sklárne v Malohonte** (PhDr. Ján Žilák, CSC. – Doc. Ing. Richard Kafka – Štefan Repčok, 2001), www.utekac.sk, 200. rokov sklárni v Utekáči, internet

Vianočné sviatky poslancov VÚC

Ako ich prežívajú či strávia poslanci za okres Lučenec a Poltár. Rovnakú otázku sme položili všetkým poslancom: Zastupujete región Novohrad a Malohont. Vianoce sú alebo aspoň by mali byť obdobím pokoja, šírením dobra, šťastia, lásky a pohody. Ako ich Vy prežívate alebo ako strávite tie tohtoročné, čo by ste zaželeli občanom nášho či vášho regiónu?

A takéto sú ich odpovede:

Mgr. Szvorák Zsuzsanna:

Je neuveriteľné, ale za se nám nadišli tie radostné sviatky, keď každý prežíva pokoj, lásku v hojnosti.

Na tieto sviatky aj ja sa radujem, z úprimného srdca želim mojim najbližším, priateľom aj kolegom radostné a príjemné adventné obdobie.

Všetkým občanom Novohradu a Malohontu prajem, aby boli tieto sviatky zastavením, aby sme mohli načerpať veľa radosti do života, a silu prekonať všetky prekážky. Prajem čitateľom Rekusu jasnú myseľ a to, aby anjeli ochránili naše cesty a viedli v tomto neistom svete. Nech ľudská spolupráca obchádza všetko zlo.

Ing. Hámorník Branislav:

Najkrajšie sviatky roka sa opäť blížia. Čarovné, radostné, pokojné, láskyplné, šťastné. Iba jediné sviatky v

roku majú toľko prívlastkov. Na Vianoce akoby sa ten každodenný kolotoč zrazu spomalil. Vážne tváre uponáhľaných ľudí sa začínajú usmievať, oči zažiaria šťastím. Na vianočné sviatky sa teším aj ja, pretože naša rodina je vždy spolu. Vianočné obdobie má pre mňa svojské čaro. Zovšadiaľ je cítiť vôňu škorice, vanilky a sladkých dobrôt.

Pokr. str. 6

Ing. Hámorník Branislav ... pokr. zo str. 5

Mám rád ten príjemný pocit v kruhu mojich blízkych pri svetle, ktoré vydáva plamienok sviečky na štedrovečernom stole. Nezameniteľnú atmosféru má pre mňa tradičné pozeranie rozprávok ako sú Tri oriešky pre popolušku a Mrázik, keď sedíme doma pred praskajúcim krbom. Vianoce sú sviatkami lásky a pokoja. Preto využime tento sviatok na darovanie duchovných darov všetkým ľuďom okolo nás známym aj neznámym. Pokúsme sa všetci, aby aj tento rok boli naše Vianoce čo najkrajšie.

Prajem všetkým ľuďom, aby láska a spolupatričnosť ostala v našich srdciach nielen v čas vianočný. Želám všetkým pokojné a radostné sviatky !

Ing. Olšiak Pavel:

Vianočné sviatky sa snažím aj napriek množstvu povinností prežiť v čo najväčšom pokoji v kruhu svojej rodiny ako aj na rôznych akciách spojenými s Vianocami, ktoré sme pripravili pre občanov okresu Poltár.

Zároveň by som chcel, aj napriek zložitej dobe, popriať všetkým občanom okresov Poltár a Lučenec hlavne veľa zdravia, čo najpokojnejšie prežitie Vianoc v kruhu svojich najbližších, veľa veľa pohody a aby sa všetci stretli hlavne počas týchto sviatkov s láskou a porozumením.

Ing. Chromek Ján:

Vianoce sú najkrajším sviatkom v roku a preto všetkým občanom regiónu a všetkým čitateľom prajem krásne a nerušené pokojné Vianoce, hodne zdravia, šťastia Božieho požehnania radosti a pohody v kruhu najbližších.

Ako ich prežívam ja? Ako každý iní. Snažím sa maximálne vypustiť z denného zhonu, venovať sa rodine a spomínať na časy, keď som bol dieťa a všetko bolo jednoduchšie a krajšie. Ešte raz prajem len to najlepšie a to z úprímného srdca pre Vás všetkých.

Ing. Milan Spodniak:

Je škoda, že všadeprítomné a všemožné médiá urobili z Vianoc už ďaleko pred ich začiatkom nechutnú marketingovú tlačienku, ktorá pokazí to pravé Vianočné cítenie lásky, pokoja a zamyslenia sa nad pravými hodnotami života. Želám všetkým obyvateľom celej planéty pokoj, zdravie, dobrú náladu a imunitu voči kazičom najkrajších sviatkov v roku.

Divadelný súbor pri Filákovskom Gymnáziu môže oslavovať s hrdosťou. Srdečne blahozeláme!

APROPÓ!

V roku 1991 som sa stretla s niekoľkými oduševnenými gymnazistami, ktorí chceli založiť divadelný študentský súbor v Gymnáziu Filákov. Mňa si vyhládli, ako režiséru, pretože už poznali

moju prácu s divadelným súborom Zsibongó zo základnej školy vo Filákov. Naša prvá naštudovaná hra od Csokonaiho sa neukázala ako dobrá voľba, pretože porota sa nenadchla do moderného šatu prepracovaným klasickým dielom. Text bol príliš archaický a hra príliš moderná, ba až teenegerská. Ale nálada v súbore bola dobrá a študenti boli nadaní. Preto si zaslúžili, aby sa v načatom diele pokračovalo.

Súbor teda vznikol pod názvom **Apropó** a už v roku 1993 sme vyhrali na celoštátnej súťaži „Kto čo vie?“. Vyslúžili sme si už pozornosť odbornej verejnosti. Prichádzali nové námety, nové myšlienky, súbor sa rozrastal a s tým ruka v ruku prichádzali aj nové starosti. V prvom rade to bolo dotváranie literárneho textu, a preto sme si scenáre písali sami. Nebohý Štefan Dusza, divadelný kritik, sa často zlostil, lebo podľa neho, takéto inovatívne texty sa mali okamžite publikovať. Odvážne sme dramatizovali balady, tragédie sme oživilí mladíckym elánom, s láskou sme hovorili o biblických témach, ukázali sme skutočnosť odetú do nahoty. Napísali sme dielo o zvieratách s názvom „**Zversky dobré**“, ktorú milovali aj deti. Ani Shakespeare neunikol modernizácii a ani ďalší klasickí autori.

Samozrejme najčastejším motívom sa v našich hrách stala láska – „**Láska, láska**“; „**Láskavé rozprávky**“; „**Prekliate súženie**“.

Oslovili nás aj básne Gyulu Illyésa, Jánosa Pilinského, Jánosa Aranya, Attilu Józsefa, ale aj básnikov Montparnassu v hre „**Paris de café**“.

Napokon neuniklo ani Filákov a obyvatelia jeho okolia v hrách „**Rytier Fulko**“ a „**Dobří paláci**“. Za všetkým stojí viac ako 100 študentov, 6 generácií za 20 rokov existencie a samozrejme množstvo zážitkov. Vystupovali sme na mnohých miestach – vo veľkých divadlách, profesionálnych scénach, v ruinách kostola, v Sedmohradsku, v šope, v Pešti v strede Reťazového mostu, na námestiach, v záhrade Národného múzea v Pešti, v kultúrnych domoch, v dedinských krčmách, v telocvičniach, vo Filákovskom hrade a na mnohých ďalších miestach. Teraz, v roku 2011, po 20 rokoch sa v súbore objavujú deti prvej generácie študentských hercov a teraz to cítim, **pokr. str. 7**

APROPÓ!

... že najdôležitejším poslaním tohto súboru je poskytnúť študentom zážitky, vytvárať spoločnú komunitu v škole, utužovať ich vzťah k Alma mater. Je úžasné, keď po nejakom vystúpení prichádzajú do zákulisia bývalí účinkujúci a zdravia nás a gratulujú k predvedenému výkonu.

Je neuveriteľné, že aj po 10 – 20 rokoch si pamätajú texty a samozrejme aj brepty a mnoho úsmevných príhod počas predstavení.

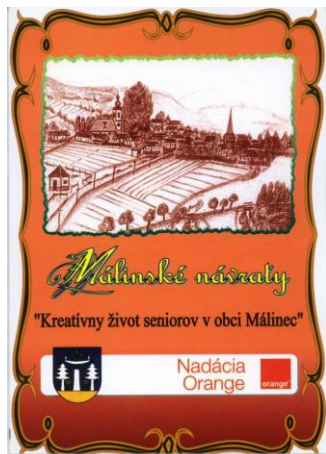
Ja budem vždy pyšná na členov súboru, však popri štúdiu vynaložili množstvo energie a času na naštudovanie hier, aby získali slávu filakovskému gymnáziu, pretože nespočetnekrát sme získali hlavné ceny na rôznych festivaloch. Teší ma, že sa z nich nestali len kultúrne vyspelí ľudia, ale sú z nich aj šíritelia kultúry a naďalej sa mnohí zaoberajú divadelníctvom a venujú sa výchove nových adeptov amatérskeho divadla. Ich úspech je najväčším darom za 20 rokov našej práce. Vďaka Bohu, za tie dve desaťročia, nám mnohí pomáhali, veď trpezlivosť, keď sme vo finálnej fáze študovali hry a chýbali z vyučovania, mnohokrát dochádzala nielen vedeniu školy, ale aj kolegom, ale napokon to chápali a tešili sa spolu s nami z našich úspechov. Je dobré, že som sa mohla spoľahnúť pri študovaní hier na **Katku Gáspárovú, Andreu Illés Kósik, Fera Mráza, Janu Bialovú, Gábora Kelemen, Attilu Mizersá, Istvána Énekese**, skupinu **Folk LC** a aj na moju priateľku **Evu Kerekesovú**. S nimi sme robili rozbor hier, prepisovali ich, opravovali. Bola a je s nimi dobrá spolupráca, pretože máme spoločný cieľ – potlesk pre Apropó.

Vyznávam slová Józsefa Attilu: „... **viem, ako malé dieťa, že len ten je šťastný, kto môže hrať. Poznám mnoho hier, avšak skutočnosť uniká a ostáva len vidina.**“

Szvorák Zsuzsa

Stalo sa v regióne:

Máľinské návraty

4. novembra 2011 pokrstili jesenným listím v Máľinci za posledné tri roky, tretiu knihu, ktorej autorom sú tamajší dôchodcovia. V publikácii je okolo sto pesničiek i humorných máľinských príbehov. Približne 80-stranovú publikáciu s názvom **Máľinské návraty**, vydal Obecný úrad v Máľinci za finančnej podpory Zelená pre seniorov Nadácie Orange. Zaujímavosťou je, že staré pesničky z Hornohradu a humorné príbehy z obce, spísali tamajší dôchodcovia. Klub dôchodcov má 42 členov, pričom aktívne ich v ňom pracuje asi 25. Aktivita dôchodcov sa začali vo väčšej miere rozbiehať toto leto, keď sme v Nadácii Orange uspeli so svojim projektom „**Kreatívny život seniorov v obci Málinec**“.

Cieľom projektu bolo vziať do aktívneho diania v obci nielen najstaršiu generáciu, ale aj mladých a deti. V závere len tolko, „**aj jeseň života môže byť krásna a slnečná ak je preteplená ľudskou láskou a porozumením**“.

Kančová Anka, OÚ Málinec

Z Tuhára na Bralce

V sobotu 5. novembra 2011 sa konal už **18. ročník Karolovského výstupu na Bralo a Bralce**. Toto podujatie je turistami mimoriadne obľúbené, čo dokazuje aj počet viac ako 160 účastníkov. Najmladší Davidko Hrnčiar z Tuhára mal iba 5 rokov. Štart turistiky bol

z námestia v Tuhári okolo 8,30 hod. Počasie bolo ideálne. Po príhovore **Juraja Kelementa** a rozdani účastníckych listov, starosta obce Tuhár **Peter Čeman** rozdal pamätné kalendáre s postavičkou, ktorú namaľoval Tuhárčan Lukáš Čeman, za čo mu patrí veľká vďaka. Chcem poďakovať hlavne poľovnému združeniu Tuhár a šéfkuchárovi Marekovi, ktorý ako každý rok uvarí s kamarátmi Mirom, Karolom a Jankou výborný guláš. Zábava pokračovala aj po akcii v kultúrnom dome v Tuhári. Všetkým zúčastneným turistického výstupu patrí veľká vďaka a teším sa na budúci už 19. ročník Karolovského výstupu na Bralo a Bralce z obce Tuhár.

Peter Čeman

Nezabudli na Jána Kostura

Maliar a pedagóg. Tento výnimočný a skromný človek prežil takmer celý život v meste Poltár. Preto pri príležitosti 85. nedeľného výročia narodenia si ho pripomenuli a ako inak, ako výstavou 28 obrazov z jeho bohatej zbierky. Vernisáž sa uskutočnila 14.11. 2011 o 15.00 hod. v spoločenskej miestnosti kultúrneho domu v Poltári. Slávnostnými príhovormi výstavu otvorili **Pavel Gavalec**, primátor mesta Poltár a **Mária Ambrušová**, riaditeľka Novohradského osvetového strediska v Lučenci. Výstava bola otvorená do 24.11.2011. V rámci výstavy sa uskutočnilo uvedenie prvej básnickej zbierky **Mgr. Márie Bajnokovej**, rod. **Látkovej „Vyznania“**. Rodáčka z Petrovca, pracuje a tvorí v Turci, teraz učiteľka na dôchodku. Rada sa vracia do rodného kraja aj prostredníctvom svojich básní. Knihu „krstili“ kamienkami z potoka Poltarice.

„LITERÁRNY LUČENEC 2011“

Rok sa s rokom mína a deň **16. 11. 2011** bol pre Novohradskú knižnicu v Lučenci, ale hlavne pre ocenených účastníkov Literárneho Lučenca 2011, opäť tým slávnostným dňom. V obradnej sieni MsÚ sa konalo slávnostné vyhodnotenie už v poradí V. ročníka celoslovenskej literárnej súťaže vo vlastnej tvorbe poézie a prózy. Do V. ročníka sa prihlásilo rekordných 127 amatérskych autorov zo všetkých kútov našej vlasti, ktorí spolu do súťaže zaslali až 337 súťažných prác. Súťažilo sa v 3 vekových kategóriách, najmladším súťažiacim boli žiaci ZŠ a najstaršou účastníčkou bola dáma nad 50 rokov. Toto krásne podujatie bolo venované na počesť významnej Slovenskej spisovateľky Boženy Slančíkovej - Timravy, ktorej život a dielo sú späté s Novohradom a mestom Lučenec. Viac info a zoznam autorov ocenených prác nájdete na stránke www.nklc.sk

Daša Filčíková,

riaditeľka Novohradskej knižnice v Lučenci

V novom šate - výstava zo zbierok NMG v Lučenci.

15. 11. 2011 - 31. 1. 2012 (Novohradské múzeum a galéria, Kubínynho námestie 3, Lučenec)

Obnova pamiatok a zbierkových predmetov je jednou z dôležitých zložiek celkového systému ich ochrany a predstavuje rozsiahle spektrum činností. Jednou z nich je reštaurovanie. Cieľom výstavy V novom šate je predstaviť jedinečné zbierkové predmety Novohradského múzea a galérie, ktoré boli zreštaurované v rámci niekoľkých projektov podporených Ministerstvom kultúry SR a Ministerstvom kultúry Maďarskej republiky v spolupráci s externými reštaurátormi. Jedná sa najmä o barokové plastiky svätých pochádzajúce z Haliče a z Biskupíc, oltárny obraz, secesné svadobné šaty, župné kreslá, olejomalby a historické tlač. Okrem toho budú vystavené aj predmety, ktoré boli ošetrované v priebehu niekoľkých rokov v konzervátorskej dielni v samotnom múzeu. Niektoré z nich budú prezentované verejnosti po prvýkrát. Prostredníctvom informačných panelov bude mať návštevník možnosť oboznámiť sa s ich fotodokumentáciou pred zásahom reštaurátora, ako aj s postupom vykonaných reštaurátorských prác.

Mgr. Michaela Škodová, autorka výstavy

Košíky z papiera

Členky DC seniorov na Herzovej ul. v Lučenci dvakrát navštívili **Tvorivú dielňu ľudových remesiel** pri Novohradskom osvetovom stredisku v Lučenci.

Neprišli sa len pozerieť, ale chceli niečo nové aj vyskúšať. Prvý krát prišli 16.11., potom 22.11. a témou stretnutí bolo pletenie. Nie obyčajné, ale vybrali si zaujímavú techniku pletenia z novinového papiera a tak vytvárali košíky, venčeky a vianočné stromčeky. A výsledkom bola takáto krásna.

Krst čiernym a bielym perím - Dekonstrukcia podľa času

Takýto názov si vybral sám autor **Martin Dzúr** a zbierka básní je jeho literárnym debutom.

Slávnostné uvedenie sa konalo **24.11. 2011** o 18.00 hod. v Novohradskom múzeu a galérii v Lučenci. Knihu krstili spoločne, lebo každé dieťa by malo mať 2 krstných rodičov, preto si aj autor vybral dvoch významných spisovateľov - **Hanu Koškovú** z Lučenca a **Pavla Garana** až z Dobšinej. Nakoľko sa v knižke často objavujú motívy anjelov, peria, vrany, autor sa rozhodol, že zbierku pokrstí čiernym a bielym perím. Čierna a biela farba zároveň odzrkadľujú dizajn celej knižky, na ktorej sa skvelými ilustráciami podieľala Denisa Stanislavová a grafik Vojtech Ruman. Martin Dzúr získal mnohé ocenenia na celoštátnych literárnych súťažiach. Je dlhoročným členom LK pri NOS v Lučenci. Organizátormi podujatia okrem autora boli Novohradské osvetové stredisko a Novohradské múzeum a galéria. Za umelecký prednes básní patrí poďakovanie Vladimíre Ďurákovej, za hudobný blok vystúpení Monike Račkovej. Celé podujatie moderoval Peter Golian.

Najkrajší čas v roku

*Pri súmraku sa stromy navečerali
Poslednýkrát dosýta.
Ich posledné pranie: nezomrieť.*

*Predtým,
ako ich vyrúbali, sa chlapec otca opýtal:
Však budú mŕtve hneď?*

A Vianoce krásne preboleli.

Martin Dzúr

Advent v Novohrade - Etnografická výstava zo zbierok NMG v Lučenci.

25. 11. - 31. 12. 2011 (Novohradské múzeum a galéria, Kubínyiho námestie 3, Lučenec)

V ľudovej kultúre je obdobie adventu spojené s predstavou o jeho magickom význame. Začiatok zimy bol považovaný za čas, v ktorom nadobúda prevahu zlo nad dobrom. V tomto období sú preto charakteristické ochranné obyčaje, lúboštné čary, veštenia, obchôdzky s maskami, vinšovanie a zákaz vykonávania ženských prác.

Práve počas adventu si pre návštevníkov pripravilo Novohradské múzeum a galéria etnografickú výstavu z vlastných zbierok, ktorá im predstaví interiér novohradskej roľníckej domácnosti v tomto období a popíše jednotlivé dni. Súčasťou výstavy budú prednášky venujúce sa zvykom a obradom, ktoré sa vykonávali na vidieku pred a počas Vianoc. Návštevníci sa dozvedia, ktoré činnosti sa v minulosti nesmeli vykonávať počas adventu, ako si možno pričarovať muža, ochrániť sa pred vplyvom zlých síl, kto v minulosti piekol vianočné oblátky, odkedy sa v našich domácnostiach objavuje vianočný stromček, ale aj čo všetko nesmeli chýbať pri vianočnom stole, aké vinše sa vinšovali a ako vyzerali obchôdzky v maskách. **Mgr. Michaela Škodová, autorka výstavy**

ĎAKUJEME v Polichne

Cyklos podujatí „**Týždeň s Timravou**“ venovaný 60. výročiu úmrtia **Boženy Slančíkovej – Timravy** bol ukončený práve v Polichne, v rodisku spisovateľky, národnej umelkyne a významnej osobnosti Novohradu. Slávnostné „poďakovanie“ sa uskutočnilo v sobotu **26. novembra 2011** o 15.00 hod. v miestnom kultúrnom dome.

V úvode všetkých prítomných privítal starosta obce **Pavel Kyseľ**, osobitne privítal hosťa najvzácnejšieho, a to neter spisovateľky, 97 ročnú pani **Aru Petrivaldskú**. Potom nasledovali príhovory hostí. Najskôr vystúpili zástupcovia ECAV, diakon **Juraj Holek**, ktorý zhrnul výsledky zbierky na záchranu evanjelickej fary, jej rodného domu a poďakoval za

všetky dary. Po ňom nasledoval **Mgr. Ivan Mucha**, predseda Synody ECAV na Slovensku, predseda Výboru misie Západného dištriktu ECAV a konsenior Novohradského seniorátu. Ako posledná pozdravila prítomných **Mária Ambružová**, riaditeľka NOS v Lučenci. Dôrazne pripomenula, že už viac ako pred rokom sme prostredníctvom článkov uverejnených v našom mesačníku, chceli jednak vyburcovať verejnosť k dôstojnejšiemu zviditeľneniu spisovateľky a taktiež sme sa snažili pomôcť obci Polichno. Dôkazom toho, že sa to podarilo, je aj dnešné podujatie, ale zároveň vyzvala k ďalšej spolupráci, nakoľko budúci rok si pripomenieme 145. výročie jej narodenia.

Život a dielo spisovateľky priblížil **PaedDr. Július Lomenčík, PhD.** Podľa slov návštevníkov, ale i samotného starostu sa aj on sám dozvedel niektoré zaujímavosti z jej života, o ktorých doteraz ani nevedel.

Záver patril prvému slovenskému dokumentárному filmu „**Moja teta Timrava**“. Autorka **Katarína Kočalková** pochopteľne nechýbala a celý priebeh podujatia si starostlivo zaznamenávala.

Pozvaní boli aj všetci tí, ktorí prispeli na obnovu rodného domu, národnej kultúrnej pamiatky. Medzi hosťami nechýbala ani **PhDr. Kvetoslava Ďurišková**, vedúca odd. školstva, soc. vecí, kultúry a športu v Lučenci a **Ing. Alena Rezková**, riaditeľka Domu MS v Lučenci. Usporiadateľmi podujatia boli okrem obce aj Cirkevný zbor ECAV v Polichne a Novohradské osvetové stredisko v Lučenci.

Všetkých prítomných privítal starosta obce Pavel Kyseľ

Vyšla kniha „Štefan Katona (1732-1811)“

Autorom publikácie je PhDr. Jozef Drenko a vydal ju Obecný úrad Boľkovce pri príležitosti 200. výročia úmrtia Š. Katonu. Tento skutok či počin je chvályhodný, vďaka patrí predovšetkým starostke obce Margite Sedliakovej. Bodať by takýchto materiálov bolo čo najviac, veď náš región je bohatý na významné osobnosti.

Kto to bol? Štefan Katona, rodák z Boľkoviec, bol profesorom na univerzite v Trnave. Od r. 1769 pôsobil ako vedúci katedry svetových dejín, potom vedúci katedry filozofie a retoriky. Neskôr po premiestnení univerzity do Budína, pokračoval v práci na svojich historických dielach. Svoj ďalší život venoval štúdiu histórie a učeníu chudobných žiakov. Podľa poslednej vôle z 9.8.1803 zanechal takmer celý svoj majetok na podporu študujúcej mládeže, ale nezabudol ani na rodné Boľkovce. Bol významným vedcom-polyhistorom, písal historickú a náboženskú literatúru. Ešte ako 74 ročného ho v r. 1806 vymenovali za rektora kaločského seminára.

Ľudia – roky – udalosti

Jana Bialová:

„Chcela by som sa naučiť žiť tak, aby som sa nebála zomrieť“

Maliarka, grafička, knižná ilustrátorka, výtvarná pedagogička **Mgr. art. Jana Bialová, rod. Chromiaková** sa narodila 27. 11. 1971 v Martine. Základné vzdelanie nadobudla v rodnom meste. V r. 1986-90 študovala reštaurovanie na Strednej umelecko-priemyselnej škole v Kremnici pod vedením pedagóga estónskeho pôvodu Jacka Adamsona. V r. 1992-98 v štúdiu pokračovala na VŠVU v Bratislave, kde sa venovala grafike a knižnej ilustrácii v triede prof. Dušana Kállaya. V r. 1998-99 pracovala ako učiteľka výtvarného odboru na ZUŠ v Poltári a Lučenci. V r. 1999-2002 bola na materskej dovolenke. Od r. 2002 pôsobí až doteraz ako výtvarná pedagogička na ZUŠ vo Fiľakove. Vo výtvarnej tvorbe sa venuje maľbe, grafike a knižnej ilustrácii. Absolvovala viacero kolektívnych i individuálnych výstav na Slovensku i v zahraničí. Žije a tvorí v Lučenci.

Janka, pochádzaš z Martina, študovala si v Kremnici a Bratislave. Ako si sa dostala do Lučenca, kde žiješ a tvoríš?

Do Lučenca ma priviedla láska a teda vzťahové záležitosti. Keď som sem prišla po prvýkrát v živote, stretla som tu dnes už môjho manžela Róberta Biala, s ktorým dodnes žijem 22 rokov.

Vo výtvarnej tvorbe sa zameriavaš na maľbu, grafiku a knižnú ilustráciu ...

V poslednom období som spolupracovala s autorkou poézie i detskej prózy Katarínou Mikolášovou, ktorej som ilustrovala dve knihy pre vydavateľstvo Urela v Žiline. V r. 2009 tlačou vyšli rozprávky z Horehronia pod názvom „Odvážny Brusko“ a v r. 2010 básnická zbierka „Vyzliekam sa z času“. Bola to príjemná práca a rada na ňu spomínam. Mala som v podstate ruky voľné, išlo tu o vzácnu symbiózu duševného a zobrazeného. Spokojní boli aj zadávatelia. V dnešnej dobe je to priam vzácnosť, aby sa práca stávala aj radosťou.

Na ktoré svoje individuálne výstavy najviac spomínaš a prečo?

Milo si spomínam na svoju individuálnu výstavu v meste Faaborg v Dánsku v r. 1998. Je to nádherná krajina a ľudia si ma tam veľmi získali. Má akési zvláštne čaro, aké môže mať len severská krajina. Dánsko ma fascinovalo najmä v tom, s akou úctou tu ľudia pristupujú ku krajine a aj k životu samému. No a v neposlednom rade vedia nesmierne oceniť aj remeselnú zdatnosť umelca.

Pristavme sa teraz na chvíľu pri tvojej pedagogickej činnosti. Čím ťa napína práca s deťmi, mládežou?

Deti sú to najčistejšie a najúprimnejšie, čo som v živote mohla stretnúť. Táto práca nie je ľahká, ale vždy ma odmeňuje niečím mimoriadnym. A je to najmä skutočnosť, že aj ja sa na chvíľu stávam dieťaťom, tým znova a znova sa rodiam v hre a v jej nádhernom dôsledku, záverom čoho je samotný nápad a nová inšpirácia. V živote som práve vďaka týmto súvislostiam stretla množstvo záračných bytostí od 5 do 65 rokov. Myslím tým predovšetkým mojich žiakov.

Človek v tvojom veku má ešte pred sebou veľa snov i plánov. Prezradíš nám niektoré z nich?

Chcela by som sa naučiť žiť tak, aby som sa nebála zomrieť. Snažím sa veci robiť naozaj, pretože ináč to nemá zmysel.

Aj ja som však len človek a ako každý mám chyby. Ak Boh dá, budem sa snažiť do konca života ich odstraňovať. A dúfam, že vždy budem mať vedľa seba ľudí, pre ktorých sa oplatí dýchať a ktorí dajú môjmu životu zmysel.

PhDr. František Mihály

**MIMORIADNA CENA MESAČNÍKA
NÁRODNÁ OSVETA**

REKUSU

za rozvíjanie miestnej a regionálnej identity a zvyšovanie kultúrohistorického vedomia obyvateľov obcí a miest Novohradského regiónu

Národná osveta – mesačník pre rozvoj miestnej kultúry a súčasnej tvorivosti Slovenského syndikátu novinárov, Klub regionálnej a podnikovej tlače SSN Katedra žurnalistiky Filozofickej fakulty UK v Bratislave
Obecné noviny – týždenník miest a obcí, Národné osvetové centrum v Bratislave v spolupráci s fakultou masmediálnej komunikácie Fakulty sociálnych vied a s podporou Tlačovej agentúry Slovenskej republiky

učeliu
periodiku

REKUS

REGIONÁLNY KULTÚRNY SPRAVODAJCA

MIMORIADNU CENU MESAČNÍKA NÁRODNÁ OSVETA

v kategórii kultúrnoinformačné a kultúrohistorické noviny, časopisy

ZA ROZVÍJANIE MIESTNEJ A REGIONÁLNEJ IDENTITY A ZYŠOVANIE KULTÚROHISTORICKÉHO VEDOMIA OBYVATEĽOV OBCÍ A MIEST NOVHRADSKÉHO RÉGIÓNU

v 3. ročníku celoslovenskej súťaže obecných, mestských, regionálnych, kultúrnoinformačných a kultúrohistorických novin a časopisov

Miestne noviny 2011

Peter Kubinyj
predseda
Slovenského syndikátu
novinárov

Ing. Bohuš Oláh
šéfredaktor
týždenníka Obecné noviny

PhDr. Ján Tazberík, CSc.
generálny riaditeľ
Národného osvetového
centra v Bratislave

Štefan Čižka
šéfredaktor
mesačníka Národná osveta

Bratislava 4. novembra 2011

Kam za kultúrou

**BBSK – Novohradské osvetové
stredisko Lučenec**

8.12. – DK BST Lučenec o 19.00 hod.

Divadlo Alexandra Duchnoviča
Prešov
B.S. Timrava – O. Šulaj:
Ťapákovci

9.12. – DK BST Lučenec –
Detská improvizčná liga.

*Podujatie sa koná s finančným
príspevkom MK SR
a Medzinárodného vyšehradského
fonde.*

9.12. Letisko pre sny
„SLOVOM K SLOVU“

– ukončenie cyklu literárnych aktivít,
uviedenie zborníka najlepších prác,
spomienka na rodáka z Budinej,
literárneho vedca, básnika
a prekladateľa Jána Košku
pri príležitosti 75. výročia
nedožitých narodenín.
miesto: Novohradské múzeum
a galéria v Lučenci o 16.00 hod.

10.12. RADUJME SA!

– predvianočný program,
miesto: Filákov

10.12. POSOLSTVO VIANOC

– Vianočný program FS KOKAVAN
z Kokavy nad Rimavicou,
Mikulášsky večierok,
zábava so živou hudbou,
v spolupráci s obcami
Lupoč, Tuhár a Tomášovce.
miesto: KD Lupoč o 13.30 hod.
KD v Tuhári od 15.30 hod.
KD Tomášovce o 18.00 hod.

11.12. „Adventné stretnutie“

– regionálna prehliadka cirkevných
a svetských speváckych zborov,
miesto: Rímsko-katolícky kostol
v Brezničke o 15.00 hod.

Dielňa ľudových remesiel

pre deti a dospelých:

Pletenie za mokra
Vianočné dekorácie – darčeky.

KURZY:

Pletenie košíkov z papiera
Termíny dielní, kurzov pre deti aj
dospelých, resp. aj jednotlivcov je
potrebné vopred dohodnúť.
Informácie na tel. č.: 0917 561658
alebo osobne v tvorivej dielni.
miesto: NOS Lučenec

Mesto Lučenec – mestský úrad, oddelenie školstva, sociálnych vecí, kultúry a športu

6.12. Mikuláš v meste

8:30 hod. – 13:30 hod.

– Mikuláš v materských školách

16:30 hod. – Kubínyho nám.

– Mikuláš s kakovníkmi
Martinom Vanekom
a Igorom Adamcom
– zapálenie vianočného stromčeka

**18.12. Ekumenické stretnutie
„Svieť svetlo svieť“**

miesto konania: Kubínyho nám.
o 17.00 hod.

18.12. „Fragile“

– koncert vokálnej skupiny
miesto konania: DK B.S. Timravy
o 19.00 hod.

**19. – 22.12. pondelok – štvrtok
– Vianočné trhy**

miesto konania: Kubínyho námestie

26.12. 44. ročník

Vianočného behu mesta Lučenec

miesto štartu a cieľa:
priestranstvo pred DK B.S. Timravy
o 10.00 hod.

31.12. sobota - Silvester v meste

miesto konania:
Nám. republiky o 22.00 hod.

Filákov:

10.12. Radujme sa! – vianočný trh
pred MsKS o 15,00 hod., vianočný
program v MsKS o 17,00 hod.,
miesto: MsKS, organizátor: OZ
Csemadok

11.12. Vianočný program

– MsKS o 14,00 hod.,
organizátor: Dom Matice slovenskej

18.12. Vianočný koncert

– MsKS o 18,00 hod.,
organizátor: OZ Melódia, MsKS

31.12. Silvestrovská zábava

– MsKS o 19,00 hod.,
organizátor: MsKS

BANSKOBYSTRICKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ
NOVOHRADSKÉ OSVETOVÉ STREDISKO LUČENEC
RÍMSKO-KATOLICKÁ CIRKEV - FARNOSŤ BREZNIČKA
CHRAMOVÝ SPEVÁCKY ZBOR CAMPANA BREZNIČKA

Vás srdečne pozývajú na
regionálnu prehliadku
cirkevných a svetských speváckych zborov

ADVENTNÉ STRETNUTIE

11. decembra 2011 o 15:00 hod.
v Rímsko - katolíckom kostole
Narodenia Panny Márie v Brezničke

účinkujú:
Ženský spevácky zbor JAZMIN z Radzovic
Miešaný spevácky zbor OŽVENA z Lučenca
Ženský spevácky zbor MELODIA z Filákova
Chrámový spevácky zbor CAMPANA z Brezničky

Tel.: Novohradské osvetové stredisko Lučenec - www.nosl.sk, Foto: Miroslav

BANSKOBYSTRICKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ
NOVOHRADSKÉ OSVETOVÉ STREDISKO V LUČENCI
OBEČ TUHÁR

UVAŽUJÚ
Vianočný program

Posolstvo Vianoc

V PROGRAME ÚČINKUJE:
Folklórny súbor KOKAVAN z Kokavy nad Rimavicou
10. decembra 2011 - 13.30 hod. - Kultúrny dom Tuhár

PO PROGRAME NASLEDUJE:
Mikulášsky večierok s darčekmi pre deti
Zábava so živou hudbou po 20.30 hodine

Tel.: NOS Lučenec - www.nosl.sk, Foto: internet

Niečo pod zub na Vianoce od Boženy Slančíkovej - Timravy

Niečo z nárečia...

vybrané zo slovníka,
rodáka z Lupoče, Jána Matejčíka:
LEXIKA NOVOHRADU:

Babone na Dohvézdne večer:

- Na Dohvézne večer,
kod jedlí apa opekance,
a kod mu d'evka vixitela
edon opekañec a tañesla
ho na roh domu,
a kod ho voľakto ukradou,
tak sa do roka vidala,
a kod ho ñeukradou,
tak sa ñevidala
- Na Dohvézne večer,
kod zvoñej,
tak má d'evka zametaťi
a poton viñesé smet'i
a zastañe si na metlu
a ñe zvoñej, na ktere strañe,
tak tan sa vidá
- Na Dohvézne večer, čo jedlí,
tag nahávaľi omrvinke do
Trex kráľou a poton kraván
cecke käd'ľi s ten,
žebe krave ñezaloželo

Vysv.: Babona (povera),
Dohvézdne večer – Štedrý večer
X - ch

*Pacovanie šunk. Na rajniu treba naliat
čistej vody a keď zmrie treba dať do nej. Kone
ander, bobkový list, janitsa, cibula na kruh, a
pokrajina, bobkový, d'ivka, list. To povrie a poton
keď vychladne naliat na šunky. Pacovanie
ma trvať za 2. leto 3 týždne. Na to musíme
pozor dať aby šunky spali netroli.*

*Robenie Rlbas. Do ná drobne posekaného
mäsa naleje sa asi za pohár - chudnej vody, po
tom dať sa tiež na drobno potlika jedna ľub
ľub klásky cesnaku, paprika, sol a Rlbas
Kore Rkonia.*

*Robenie kurek. Jed hrala apn domine na
hadkajice meso sa porieza a vvari i so sa
lom ktoré je medar červená narastoci. Toto poscha
on na drobne kusky a smieša na husto uvarenom
majom, do toho dajú sa veľé obasi, ol, na nos
ti vyprážaná cibula, majezánová pleva, dím-
bier, čierne korenia.*

*Do mesanikov. Surové na kusky pokrajane
meso, žltá kasa tiež narova paprika, sol a
na drobno uľiceny cesnaki. Mesaniky sa majú
liez uvariť.*

*Do Krvovníkov. Asi za tri d'ivky Krv. y
zemle na drobno pokrajane trochu masného
mesa majezánová pleva, vyprážaná cibula
a čierne korenia a dímabier.*

*Do šajtu. Obzape poscha sa uvarená kasa na
dlhé tenké kusky, do toho dať sa za par d'iv
chudnej vody, paprika cesnak majezan.*

*Šunky za dlhý čas čerstvé udržiavať sa dajú
keď po pacovaní Rlbas sa majú do Rkonia
povrieť pospi sa otubami.*

*Rozky na garnirung veľmi pár veľky
eniakov a obiel, vsemi na nádobu kus mas-
la vo veľkosti pol vyeca, miešaj na penu
pridať ~~potom~~ jeden žltok trochu sol
a tie poragubnie Rumpel, i trochu mufly
ale rebolo veľmi huste, dobre vimeš, daj na
na taler a sulaj sneho male rifle a ma-
čaj do mufly, vryja a porcel a vypráž
na masť, tak daj na garnirung Rkonia
to pečenky.*

tr
LocAll kam do mesta

Mestské noviny
Týždenník mesta Lučenec • 13. 4. 2007 • Ročník 3 • Číslo 13 • Náklad: 12 000 ks • Cena: zdarma
Tel.: 047/451 31 23, tel./fax: 047/451 31 21, e-mail: mestskenoviny@lucenec.sk

MEDIÁLNI
PARTNERI:

REKUS - regionálny kultúrny mesačník. VYDÁVA: Novohradské osvetové stredisko, Kármánova 2, 984 01 Lučenec. Registrované na MK SR – evidenčné číslo: EV 3991/10. REDAKTOR: Michal Abelovský, tel.: 45 12 703, 45 131 78. GRAFICKÁ ÚPRAVA: Renáta Ádamová
ZODPOVEDNÁ: Mária Ambrušová, riaditeľka NOS v Lučenci
E-mail: noslc@noslc.sk, abelovsky@noslc.sk, TLAČ: NOS v Lučenci, www.noslc.sk

NEPREDAJNÉ